

متن پرسش

بسم اله الرحمن الرحیم با عرض سلام خدمت استاد عزیز و بزرگوار سئوالم این بود که دقیقا معنای جسمانیه الحدوث بودن نفس به چه معناست؟ آیا نفس پس از آماده شدن جسم از عالم غیب به او افزایه می شود و تدبیر بدن را بدست می گیرد و با این تدبیر روز به روز از قوه به فعل تبدیل و کامل می شود و یا این که اساسا از دل ماده و جسم بوجود می آید شهید مطهری در کتاب مقالات فلسفی می نویسد مبدا تکون نفس ماده جسمانی است ماده این استعداد را دارد که در دامن خود موجودی را بیوراند که با ما وراء الطبیعه هم افق باشد.... در جهتی که به کلی خاصیت ماده بودن را از دست بدهد این سخنان به چه معنا است منظور چیست اگر منشاء نفس در ابتدا ماده است چگونه فاقد شی می تواند معطی شی باشد و اگر قرار است همین ماده بر اثر حرکت جوهری مجرد شود در بدو تولد که ماده صرف است چگونه بدن را تدبیر می کند ملاصدرا در اسفار می گوید نفس باید بدن را نگه دارد حال نفسی با این خصوصیت که قوه صرف است خودش را نمی تواند نگه دارد چگونه بدن را نگه می دارد؟ و اساسا یعنی چه موجودی که در ذات خود بسیط است از ماده تکون پیدا کند شما می فرمودید نفس است که بدن را بر اساس نیازهایش در دوران جنینی می سازد و جهازات و انچه را بعدا در دنیا احتیاج دارد می سازد چگونه نفسی که از دل ماده تکون می یابد و انگار در ابتدا ماده ای بیش نیست چنین کاری را می کند آیا این که نفس به جایی می رسد که به کلی خاصیت ماده بودن را از دست می دهد یعنی برای تکامل نیاز به ابزار مادی ندارد و یا این که مادی است و موجد نفس ماده است ولی به مرور از ماده بودن خارج می شود؟ لطفا خلاصه و گذار پاسخ ندهید اجازه بدهید انتقادی را هم به شما مطرح کنم شما بعضا در مسایل سیاسی بسیار مطول و با بسط مطلب را باز می نمایید که البته خوب است ولی بسیاری از سوالات اعتقادی را خیلی خلاصه و بعضا مبهم جواب می فرمایید با توجه به این که خیلی وقتها کسی که سوالی فلسفی یا اعتقادی می پرسد در این باره پاسخی را دیده کتابهایی را خوانده و مطلب برایش روشن نشده و نیاز است شما با شرح و بسط بیشتری مثل بعضی مسایل سیاسی جواب بفرمایید البته پر واضح است این مطلب کلیت ندارد با کمال تشکر خداوند سایه شما را بر سر ما مستدام بدارد و از این که وقت بسیاری از خود را برای پاسخ می گذارید خداوند به شما اجر عظیم عطا فرماید.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: باید سخنان امثال شهید مطهری را با توجه به مبانی علمی آنها معنا کرد.

یکی از مبانی علمی این بزرگان حرکت جوهری است و در حرکت جوهری روشن می‌شود دائماً فیضی از عالم مافوق، ماده را از قوه به فعلیت می‌برد و هراندازه ماده آماده‌ی فیض برتری شود، فیضی مناسب آمادگی ماده تجلی می‌کند تا آنجایی که ماده در بستری قرار گیرد که آمادگی تجلی نفس گردد، از این جهت گفته می‌شود نفس در دامن ماده پروریده می‌شود، زیرا ماده است که به جهت حرکت جوهری به مرحله‌ی جذب و پذیرش نفس می‌گردد. با توجه به این امر اشکالات بعدی شما جواب داده می‌شود و به قول خودتان معلوم می‌شود «فاقد شیئی نمی‌تواند معطی شیئی باشد». می‌فرمائید سوالات اعتقادی را خیلی خلاصه و بعضاً مبهم جواب می‌دهم، اتفاقاً این اندازه که بنده آمادگی دارم مباحث اعتقادی را جواب دهم خیلی مایل نیستم به مسائل سیاسی بپردازم ولی وقتی می‌توان مسائل عقیدتی را درست جواب داد که مثل شما، موضوع مورد بحث را بررسی کرده باشند و بعد بر آن اساس سؤال کنند. ولی بعضاً دوستان طوری سؤال می‌کنند که عملاً باید یک دور حرکت جوهری را برای آن‌ها درس بدهیم، این دیگر سؤال و جواب نخواهد بود. موفق باشید